

Procedura określająca zasady przyznawania przez Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego

§ 1 PODSTAWA PRAWNA

Procedurę opracowano na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2023r., poz. 735 ze zm.);
- 2) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie przyznawania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 117);
- 3) ustawy z dnia 06 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 221 ze zm.);
- 4) ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1465);
- 5) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 702);
- 6) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.);
- 7) rozporządzenia wykonawczego Rady UE nr 282/2011 z dnia 15 marca 2011 r. ustanawiające środki wykonawcze do dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. U. UE. L. z 2011 r. Nr 77, str. 1 ze zm.);
- 8) ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1497 ze zm.)
- 9) rozporządzenia Komisji (UE) nr 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L, 2023/2831 z 15.12.2023);
- 10) rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. U. UE. L. z 2013 r. Nr 352, str. 9 ze zm.);
- 11) rozporządzenia Komisji (UE) Nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz. Urz. UE L 190 z dnia 28.06.2014 r., str. 45, ze zm.);

§ 2 SŁOWNIK

Ilekroć w procedurze mowa jest o:

- 1) **beneficjencie pomocy publicznej** – należy przez to rozumieć podmiot prowadzący działalność gospodarczą, w tym podmiot prowadzący działalność w zakresie rolnictwa, bez względu na formę organizacyjno – prawną oraz sposób finansowania, który otrzymał pomoc publiczną;

- 2) **dofinansowaniu** - należy przez to rozumieć przyznanie środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego;
- 3) **Dyrektorze** – należy przez to rozumieć Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, działającego z upoważnienia Starosta Krotoszyńskiego;
- 4) **działalności rolniczej** – należy przez to rozumieć działalność w zakresie produkcji rolnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej;
- 5) **kształcenie ustawiczne** – należy przez to rozumieć proces stałego odnawiania, rozwijania i doskonalenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych, umożliwiający osobom dorosłym uzupełnienie swojego wykształcenia, doskonalenia zdolności, poszerzenia swojej wiedzy, czy też uzyskanie nowych kwalifikacji zawodowych lub ich podniesienie;
- 6) **Krajowy Fundusz Szkoleniowy zwany dalej również KFS** – należy przez to rozumieć wydzieloną część Funduszu Pracy, przeznaczoną na dofinansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, podejmowanego z inicjatywy lub za zgodą pracodawcy;
- 7) **małym przedsiębiorcy** – należy przez to rozumieć przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro i który nie jest mikroprzedsiębiorcą;
- 8) **mikroprzedsiębiorcy** – należy przez to rozumieć przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro;
- 9) **organizatorze kształcenia lub instytucji szkoleniowej** – należy przez to rozumieć instytucję lub uczelnię, której pracodawca zleci lub powierzy przeprowadzenie kursu, egzaminu lub kształcenia w formie studiów podyplomowych;
- 10) **podatku o towaru i usług** – należy przez to rozumieć podatek od wartości dodanej. Jest to podatek pośredni, obrotowy, który z założenia ma jak najmniejszy sposób oddziaływać na ostateczną cenę towarów i usług podlegającą opodatkowaniu.
  - a) VAT należny – jest to podatek VAT, który sprzedawca dolicza do sprzedawanych towarów i usług,
  - b) VAT naliczony – jest to podatek VAT, który nabywca odlicza od kupowanych towarów i usług.
- 11) **pracodawcy** – należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną, chociażby nie posiadała osobowości prawnej, a także osobę fizyczną, jeżeli zatrudniają one co najmniej jednego pracownika;
- 12) **pracowniku** – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę;
- 13) **przeciętnym wynagrodzeniu** – należy przez to rozumieć przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym

Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1251 ze zm.) obowiązujące w dniu zawarcia umowy;

- 14) **przedsiębiorcy** – należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą (działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu w sposób ciągły).
Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej;
- 15) **rolnictwie** – należy przez to rozumieć działalność związaną z produkcją, przetwarzaniem i obrotem produktami rolnymi, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej dotyczących pomocy państw dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z produkcją, przetwarzaniem i obrotem produktami rolnymi;
- 16) **rozporządzeniu** – należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie przyznawania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 117);
- 17) **średnim przedsiębiorcy** – należy przez to rozumieć przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro i który nie jest mikroprzedsiębiorcą ani małym przedsiębiorcą
- 18) **umowie** – należy przez to rozumieć umowę cywilnoprawną zawieraną przez Starostę Krotoszyńskiego, z upoważnienia którego działa Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, a pracodawcą o dofinansowanie z KFS działań obejmujących kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy;
- 19) **Urzędzie** – należy przez to rozumieć Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie kierowany przez Dyrektora działającego z upoważnienia Starosty Krotoszyńskiego;
- 20) **ustawie** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 735 ze zm.);
- 21) **wniosku** – należy przez to rozumieć wnioski o przyznanie środków kosztów kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców z Krajowego Funduszu Szkoleniowego, o którym mowa w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie przyznawania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 117).

§ 3 INFORMACJE OGÓLNE

1. Priorytety Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wydatkowania środków KFS w roku 2024 oraz priorytety Rady Rynku Pracy dla rezerwy KFS w roku 2024, wraz z objaśnieniami, stanowią załącznik nr 4 do procedury.

2. Środki z KFS będą przyznawane pracodawcom, których wnioski spełniają wymagania określone przynajmniej w jednym z przyjętych na rok 2024 priorytetów, przy czym przyjmowane będą do realizacji głównie wnioski o dofinansowanie szkoleń zawodowych, bez tzw. szkoleń „miękkich”.
3. Umowy z pracodawcami zawierane są do momentu wyczerpania wysokości przyznanego limitu.
4. Nabór na środki rezerwy uruchamiany jest po wyczerpaniu przyznanego limitu.
5. Środki rezerwy KFS będą przyznawane pracodawcom, których wnioski spełnią co najmniej jeden z priorytetów wydatkowania rezerwy określony przez Radę Rynku Pracy, o którym mowa w Załączniku nr 4 do procedury.
6. Przy wydatkowaniu środków z rezerwy KFS zostanie określony koszt wydatkowania na jednego uczestnika w ciągu roku.
7. Do środków z rezerwy KFS stosuje się odpowiednio postanowienia dotyczące wydatkowania środków KFS, z zastrzeżeniem postanowień zawartych w ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu.

§ 4

DZIAŁANIA OBJĘTE DOFINANSOWANIEM ZE ŚRODKÓW KFS I WYSOKOŚĆ WSPARCIA

1. Środki z KFS mogą być przeznaczone na finansowanie działań obejmujących:
  - 1) kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy, na które składają się:
    - a) określenie potrzeb pracodawcy w zakresie kształcenia ustawicznego w związku z ubieganiem się o sfinansowanie tego kształcenia ze środków KFS,
    - b) kursy i studia podyplomowe realizowane z inicjatywy pracodawcy lub za jego zgodą,
    - c) egzaminy umożliwiające uzyskanie dokumentów potwierdzających nabycie umiejętności, kwalifikacji lub uprawnień zawodowych,
    - d) badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu (dotyczy to jedynie badań wykonywanych w kontekście planowanego kształcenia ustawicznego, niezbędnych aby wykluczyć przeciwwskazania do podjęcia nowych zadań po ukończeniu kursu - z KFS nie mogą być finansowane obowiązkowe badania wstępne i okresowe, o których mowa w art. 299 § 1 i 2 Kodeksu pracy),
    - e) ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z podjętym kształceniem (pracodawca nie ma obowiązku dodatkowo ubezpieczać od następstw nieszczęśliwych wypadków osób objętych działaniami w ramach KFS).
  - 2) określanie zapotrzebowania na zawody na rynku pracy;
  - 3) badanie efektywności wsparcia udzielonego ze środków KFS;
  - 4) promocję KFS;
  - 5) konsultacje i poradnictwo dla pracodawców w zakresie korzystania z KFS.
2. Pracodawca może otrzymać środki z KFS na sfinansowanie kształcenia ustawicznego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 niniejszego paragrafu w wysokości:
  - 1) 80% tych kosztów nie więcej jednak niż 300% przeciętnego wynagrodzenia w danym roku na jednego uczestnika;
  - 2) 100% kosztów kształcenia ustawicznego, jeśli należy do grupy mikroprzedsiębiorców, nie więcej jednak niż 300% przeciętnego wynagrodzenia w danym roku na jednego uczestnika.

3. W przypadku uzyskania środków w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1 i 2 niniejszego paragrafu, pozostałe koszty wykraczające poza kształcenie ustawiczne pokrywa pracodawca. Nie dopuszcza się sytuacji, aby koszty te ponosił pracownik korzystający z kształcenia.
4. Środki z KFS przyznawane są na dany roku budżetowy. Oznacza to, że:
  - 1) działania, o których sfinansowanie występowało muszą zostać rozpoczęte w roku, na który zostały przyznane środki;
  - 2) środki na zadania realizowane w ramach KFS powinny zostać wydatkowane do końca roku, na który zostały przyznane.
5. Wybór organizatora kształcenia lub instytucji szkoleniowej, prowadzącej kształcenie ustawiczne, z którą pracodawca zawiera umowę, pozostawia się do decyzji pracodawcy, przy zachowaniu zasady racjonalnego wydatkowania środków.

§ 5

WARUNKI PRYZNAWANIA ŚRODKÓW KFS

1. O środki z KFS może wystąpić każdy pracodawca, który zamierza inwestować w podnoszenie swoich własnych kompetencji lub kompetencji zatrudnionych osób.
2. Pracodawca, jako osoba pracująca, może skorzystać z kształcenia ustawicznego finansowanego przez KFS, na takich samych zasadach jak jego pracownicy.
3. Dofinansowania nie może otrzymać pracodawca, który:
  - 1) wykorzystał limit pomocy de minimis, lub też został wykluczony z możliwości ubiegania się o taką pomoc;
  - 2) w okresie od dnia złożenia wniosku zalega z wypłacaniem wynagrodzeń pracownikom oraz z opłacaniem należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Emerytur Pomostowych, a także innych danin publicznych;
  - 3) w dniu złożenia wniosku posiada nieuregulowane w terminie zobowiązania cywilnoprawne;
  - 4) w okresie 365 dni przed dniem złożenia wniosku został ukarany lub skazany prawomocnym wyrokiem za naruszenie przepisów prawa pracy oraz jest objęty postępowaniem dotyczącym naruszenia przepisów prawa pracy (art. 36 ust. 5f ustawy);
  - 5) w dniu złożenia wniosku lub zawarcia umowy widnieje w Rejestrze Karnym;
  - 6) w okresie 2 lat poprzedzających złożenie wniosku był karany za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, w rozumieniu ustawy z dnia 06.06.1997 r. – Kodeks Karny (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 17) lub ustawy z dnia 28.10.2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 659);
  - 7) jest w stanie upadłości lub likwidacji;
  - 8) w ciągu roku kalendarzowego, w którym został złożony wniosek, otrzymał dofinansowanie z KFS w kwocie nie większej jednak niż 300% przeciętnego wynagrodzenia na konkretnego pracownika;
  - 9) przedłożył i dokonał wyboru oferty realizatora kształcenia ustawicznego (organizatora kształcenia lub instytucji szkoleniowej) podlegającego wykluczeniu na podstawie odrębnych przepisów, w tym w tym w szczególności o zaistnieniu okoliczności powodujących wykluczenie z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub konkursu na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na

Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1497 ze zm.);

- 10) podlega wyłączeniu/wykluczeniu na podstawie odrębnych przepisów, tj. m.in.:
  - a) jest podmiotem, wobec którego zachodzą podstawy uniemożliwiające udzielania bezpośredniego lub pośredniego wsparcia, w tym udzielania finansowania i pomocy finansowej lub przyznania jakichkolwiek i pomocy finansowej lub przyznania jakichkolwiek innych korzyści w ramach programu Unii, Euratomu lub krajowego programu państwa członkowskiego oraz umów w rozumieniu rozporządzenia (UE, Euratomu) 2018/1046 na podstawie art. 51 rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady (UE)2022/576 (Dz. Urz. UE nr L111 z 8.4.2022 str. 1) w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę,
  - b) jest wpisany na listę wskazaną w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1047) w związku z zakazem udostępniania funduszy, środków finansowych lub zasobów gospodarczych oraz udzielenia wsparcia, z uwagi na agresję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę,
  - c) jest powiązany z podmiotami, wobec których zastosowano zakaz udostępnienia funduszy, środków finansowych lub zasobów gospodarczych oraz udzielenia wsparcia, w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, wpisanymi na listę podmiotów objętych sankcjami prowadzoną w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1497 ze zm.),
  - d) widnieje na liście wskazanej w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1497 ze zm.) w związku z zakazem udostępniania funduszy, środków finansowych lub zasobów gospodarczych oraz udzielenia wsparcia z uwagi na agresję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.
4. Dofinansowanie nie może zostać przeznaczone na:
  - 1) koszty przejazdu, zakwaterowania i wyżywienia związanego z kształceniem ustawicznym pracowników i pracodawcy;
  - 2) kształcenie osób niebędących pracownikami tj. świadczących pracę w oparciu o umowę cywilnoprawną, np. umowę zlecenie, umowę o dzieło lub osób współpracujących;
  - 3) kształcenie pracowników przebywających na urlopie macierzyńskim lub wychowawczym;
  - 4) kształcenie członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który jest jedynym lub większościowym udziałowcem;
  - 5) kształcenia ustawiczne rozpoczęte przed złożeniem wniosku i podpisaniem umowy z pracodawcą.
  - 6) kształcenie świadczone jest przez instytucje zagraniczne i/lub prowadzone za granicą Polski.
5. Z dofinansowania ze środków KFS wyklucza się m.in. staże podyplomowe wraz z kosztem obsługi określonym w przepisach o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz szkolenia specjalizacyjne lekarzy i lekarzy dentystów, o których mowa w przepisach

- o zawodach lekarza i lekarza dentystry, a także specjalizacje pielęgniarek i położnych, o których mowa w przepisach o zawodach pielęgniarki i położnej, aplikacje prawnicze.
6. Pracodawca nie może otrzymać dofinansowanie do usług, świadczonych przez usługodawcę, z którym jest powiązany osobowo lub kapitałowo. Przez powiązanie kapitałowe lub osobowe do zaciągania zobowiązań w imieniu pracodawcy, polegające w szczególności na:
    - 1) uczestniczenia w spółce jako wspólnik spółki cywilnej lub spółki osobowej,
    - 2) posiadanie co najmniej 10% udziałów lub akcji,
    - 3) pełnieniu funkcji członka organu nadzorczego lub zarządzającego, prokurenta, pełnomocnika,
    - 4) pozostawania w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.
  6. Urząd może odmówić przyznania dofinansowania w przypadku, gdy w roku bieżącym i roku kalendarzowym poprzedzającym złożenie wniosku, pracodawca nie wywiązał się z deklaracji zatrudnienia, wynikających z zawartych umów cywilnoprawnych z Urzędem, chyba że niewywiązywanie się nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracodawcy.
  7. Urząd może odmówić przyznania dofinansowania w przypadku, gdy w okresie 3 lat poprzedzającym złożenie wniosku, pracodawca nie wywiązywał się z warunków umowy o dofinansowanie kształcenia ustawicznego dla pracodawcy i pracowników ze środków KFS w sposób prawidłowy, tj. np. nie dotrzymywał terminów powiadomień, nie wywiązywał się w sposób prawidłowy z obowiązków wynikających z umowy, choćby nie skutkowało to jej rozwiązaniem.
  8. Pierwszeństwo w otrzymaniu dofinansowania mają Pracodawcy, którzy w danym roku kalendarzowym, nie otrzymali środków z KFS.

§ 6 WNIOSKI

1. Pracodawca ubiegający się o dofinansowanie składa w Urzędzie, jeżeli jest on właściwy ze względu na siedzibę pracodawcy albo miejsce prowadzenia działalności, wniosek w postaci papierowej lub elektronicznej (wzór wniosku o dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców z Krajowego Funduszu Szkoleniowego stanowi załącznik nr 1 do procedury) wraz z wymaganymi załącznikami.
2. Dopuszcza się negocjacje pomiędzy Urzędem, a pracodawcą treści wniosku, w celu ustalenia ceny usługi kształcenia ustawicznego, liczby osób objętych kształceniem ustawicznym, realizatora usługi, programu kształcenia ustawicznego lub zakresu egzaminu, z uwzględnieniem zasady zapewnienia najwyższej jakości usługi oraz zachowania racjonalnego wydatkowania środków publicznych.
3. Wniosek złożony w formie elektronicznej musi posiadać:
  - 1) bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu z zachowaniem zasad przewidzianych w przepisach o podpisie elektronicznym albo
  - 2) podpis potwierdzony profilem zaufanym elektronicznej platformy usług administracji publicznej.
4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, pracodawca dołącza:
  - 1) uzasadnienie wyboru realizatora kształcenia ustawicznego w porównaniu z podobnymi usługami oferowanymi na rynku. W tym celu pracodawca dokonuje

rozeznania rynku i przekazuje min. 2 oferty kształcenia do Urzędu wraz z wymaganymi dokumentami;

Oferta cenowa musi zawierać:

- a) nazwę i siedzibę realizatora kształcenia oraz NIP i REGON,
  - b) posiadanie przez realizatora usługi kształcenia ustawicznego certyfikatów jakości oferowanych usług kształcenia ustawicznego, a w przypadku kursów – posiadanie dokumentu, na podstawie którego prowadzi on pozaszkolne formy kształcenia ustawicznego, jeżeli informacja ta nie jest dostępna w publicznych rejestrach elektronicznych,
  - c) nazwę i liczbę godzin kształcenia ustawicznego,
  - d) cenę usługi kształcenia ustawicznego,
  - e) program kształcenia ustawicznego lub zakres egzaminu,
  - f) wzór dokumentu potwierdzającego kompetencje nabyte przez uczestników, wystawianego przez realizatora usługi kształcenia ustawicznego, o ile nie wynika on z przepisów powszechni obowiązujących (dotyczy tylko wybranego realizatora kształcenia).
- 2) oświadczenie wnioskodawcy(pracodawcy) ubiegającego się o dofinansowanie ze środków z KFS, stanowiące załącznik nr 2 do wniosku;
  - 3) oświadczenie wnioskodawcy(pracodawcy) dotyczące otrzymania lub nie otrzymania pomocy de minimis w roku, w którym ubiega się o pomoc oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat, stanowiące załącznik nr 3 do wniosku;
  - 4) oświadczenie wnioskodawcy(pracodawcy) o spełnieniu priorytetów MRPiPS tzw. „puli Ministra” w roku 2024, stanowiące załącznik nr 4 do wniosku lub oświadczenie wnioskodawcy(pracodawcy) o spełnieniu priorytetów tzw. rezerwy KFS w roku 2024, stanowiące załącznik nr 5 do wniosku;
  - 5) oświadczenie o wykluczeniu organizatora kształcenia lub instytucji szkoleniowej, stanowiące załącznik nr 6 do wniosku;
  - 6) formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis, stanowiący załącznik nr 7 do wniosku lub formularz informacji przedstawianych przez wnioskodawcę przy ubieganiu się o pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie, stanowiący załącznik nr 8 do wniosku;
  - 7) kopię dokumentu potwierdzającego oznaczenie formy prawnej prowadzonej działalności – w przypadku braku wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
5. W przypadku reprezentowania podmiotu gospodarczego przez pełnomocnika do wniosku Pracodawca dołącza oryginał pełnomocnictwa osób działających w imieniu podmiotu gospodarczego, jeżeli nie wynika to bezpośrednio z dokumentów (np. KRS).
  6. Wniosek może być uwzględniony po spełnieniu przez pracodawcę warunków określonych w niniejszej procedurze, stwierdzeniu, że jest prawidłowo sporządzony oraz w sytuacji gdy Urząd dysponuje środkami na jego sfinansowanie.
  7. W przypadku gdy wniosek jest wypełniony nieprawidłowo, Urząd wyznacza pracodawcy termin nie krótszy niż 7 dni i nie dłuższy niż 14 dni do jego poprawienia.
  8. Wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia, o czym informuje się pracodawcę na piśmie, w przypadku:
    - 1) niepoprawienia wniosku we wskazanym terminie zgodnie z ust. 7 niniejszego paragrafu lub
    - 2) niedołączenia któregośkolwiek z załączników wymaganych zgodnie z § 6 ust. 4 procedury.

9. W przypadku braku możliwości weryfikacji danych wskazanych we wniosku i oświadczeniach, Urząd zastrzega sobie prawo do żądania dostarczenia stosownych dokumentów, celem potwierdzenia faktów lub stanu prawnego.
10. Prawidłowo sporządzone wnioski, będą rozpatrywane przez Komisję, w oparciu o kryteria oceny wniosku o przyznanie środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego na finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, stanowiące załącznik nr 3 do procedury.
11. Przy rozpatrywaniu wniosków Komisja uwzględni:
  - 1) zgodność dofinansowywanych działań z ustalonymi priorytetami wydatkowania środków KFS na dany rok;
  - 2) zgodność kompetencji nabywanych przez uczestników kształcenia ustawicznego z potrzebami lokalnego lub regionalnego rynku pracy;
  - 3) koszty usługi kształcenia ustawicznego wskazanej do sfinansowania ze środków KFS w porównaniu z kosztami podobnych usług dostępnych na rynku;
  - 4) posiadanie przez realizatora usługi kształcenia ustawicznego finansowanej ze środków KFS certyfikatów jakości oferowanych usług kształcenia ustawicznego;
  - 5) w przypadku kursów – posiadanie przez realizatora usługi kształcenia ustawicznego dokumentu, na podstawie którego prowadzi on pozaszkolne formy kształcenia ustawicznego;
  - 6) plany dotyczące dalszego zatrudnienia osób, które będą objęte kształceniem ustawicznym finansowanym ze środków KFS;
  - 7) posiadany limit środków na realizację działań w ramach KFS.
11. O pozytywnym rozpatrzeniu wniosku Urząd powiadamia wnioskodawcę ustnie. O negatywnym rozpatrzeniu wniosku Urząd powiadamia wnioskodawcę pisemnie. W przypadku braku możliwości rozpatrzenia wniosku (np. konieczność uzupełnienia wniosku, duża ilość złożonych wniosków, ograniczona ilość środków, itp.) Urząd powiadamia wnioskodawcę o przyczynie zwłoki i wskazuje nowy termin rozpatrzenia wniosku.
12. Wniosek pozytywnie zaopiniowany przez Dyrektora jest podstawą do zawarcia umowy.
13. W przypadku negatywnego rozpatrzenia wniosku, Urząd uzasadnia odmowę piśmie. Od negatywnej decyzji, pracodawcy nie przysługuje odwołanie.
14. W sytuacji, gdyby wnioskodawca po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, uchyła się od zawarcia umowy, Urząd może określić ostateczny termin na zawarcie umowy, po upływie którego może odmówić podpisania z wnioskodawcą umowy.

§ 7 UMOWA

1. Przyznanie dofinansowania ze środków z KFS następuje na podstawie umowy cywilnoprawnej (wzór umowy w sprawie finansowania działań obejmujących kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy z Krajowego Funduszu Szkoleniowego stanowi załącznik nr 2 do procedury) zawartej w formie pisemnej. Żadnej ze stron umowy nie przysługuje roszczenie o jej zawarcie.
2. Umowa powinna określać:
  - 1) strony umowy oraz datę i miejsce jej zawarcia;
  - 2) okres obowiązywania umowy;
  - 3) wysokość środków z KFS na finansowanie działań, o których mowa we wniosku;
  - 4) numer rachunku bankowego pracodawcy, na które będą przekazywane środki z KFS, oraz termin ich przekazania;

- 5) sposób i termin rozliczenia otrzymanych środków oraz rodzaje dokumentów potwierdzających wydatkowanie środków;
  - 6) warunki wypowiedzenia lub odstąpienia od umowy;
  - 7) warunki zwrotu przez pracodawcę środków w przypadku nieukończenia kształcenia ustawicznego przez uczestnika, z uwzględnieniem powodów nieukończenia określonych w art. 69b ust. 4 ustawy;
  - 8) warunki zwrotu przez pracodawcę środków niewykorzystanych lub wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem;
  - 9) sposób kontroli wykonywania umowy i postępowania w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w wykonywaniu umowy;
  - 10) odwołanie do właściwego rozporządzenia Komisji Europejskiej, które określa warunki dopuszczalności pomocy de minimis;
  - 11) obowiązek pracodawcy do przekazania na żądanie Urzędu danych wskazanych w §7 ust. 1 pkt 11 lit. a-c rozporządzenia.
3. Zmiana warunków umowy może nastąpić na pisemny wniosek każdej ze stron i następuje w formie pisemnej.
  4. Wniosek o dofinansowanie kosztów kształcenia (wzór wniosku stanowi załącznik nr 1 do procedury) dołącza się do umowy jako jej integralną część.

§ 8

WYDATKOWANIE I ROZLICZENIE DOFINANSOWANIA

1. Wypłata środków z KFS następuje pod warunkiem otrzymania z Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego przeznaczonych na kształcenie ustawiczne pracodawców i pracowników, a także po zawarciu umowy – pod warunkiem braku informacji o wykluczeniu organizatora kształcenia lub instytucji szkoleniowej z możliwości realizacji kształcenia ustawicznego, i przedstawieniu przez pracodawcę dokumentów w postaci:
  - 1) imiennego wykazu pracowników objętych finansowaniem kosztów kształcenia ustawicznego;
  - 2) nieuregulowanej faktury pro forma lub kopii faktury, z terminem płatności co najmniej 14-dniowym, za kształcenie ustawiczne realizowane w ramach umowy, którą należy złożyć w Urzędzie, co najmniej 10 dni przed wskazanym w fakturze terminie płatności.
2. Środki przekazywane są na rachunek bankowy pracodawcy w terminie i na działania określone w umowie.
3. Za dzień wypłaty środków uznaje się dzień, w którym Urząd dokona przelewu.
4. W razie braku środków Urząd zastrzega sobie możliwość wypłaty w terminie późniejszym niż wskazany w umowie, bez odsetek za opóźnienie.
5. Pracodawca zobowiązany jest dostarczyć potwierdzenia przelewu wydatkowania środków w ciągu 14 dni od daty otrzymania od Urzędu środków KFS na rachunek bankowy wskazany we wniosku.
6. Rozliczenie dofinansowania dokonywane jest po zakończeniu kształcenia.
7. Pracodawca jest zobowiązany rozliczyć i udokumentować wydatkowanie otrzymanych środków z KFS, w terminie 14 dni od daty zakończenia **każdej formy kształcenia**, na podstawie faktycznie poniesionych kosztów i rzeczywistej liczby osób, które ukończyły kształcenie ustawiczne.
8. Przyznane pracodawcy środki zostaną uznane za prawidłowo wydatkowane, jeżeli zostaną prawidłowo udokumentowane. W tym celu pracodawca we wskazanym powyżej terminie

zobowiązany jest do przedłożenia w Urzędzie w szczególności: faktur i rachunków dotyczących poniesionych kosztów wraz z dowodami uregulowania należności.

9. Dokumenty księgowe powinny być odpowiednio opisane, tak aby widoczny był związek wydatku z formą kształcenia ustawicznego, w celu przejrzystości wsparcia udzielanego w ramach KFS i możliwości oceny prawidłowego wydatkowania środków na ten cel.
10. Jeżeli po weryfikacji przeprowadzonej na podstawie dowodów płatności oraz dokumentów potwierdzających wydatkowanie środków zgodnie z przeznaczeniem, o których mowa w ust. 7 niniejszego paragrafu, zostanie stwierdzone, że środki KFS przekazane pracodawcy na podstawie umowy i rozliczone przez pracodawcę przekraczają:
  - 1) 80% tych kosztów nie więcej jednak niż 300% przeciętnego wynagrodzenia w danym roku na jednego uczestnika,
  - 2) 100% kosztów kształcenia ustawicznego, jeśli należy do grupy mikroprzedsiębiorców, nie więcej jednak niż 300% przeciętnego wynagrodzenia w danym roku na jednego uczestnika,pracodawca jest zobowiązany zwrócić na konto Urzędu kwotę stanowiącą nadwyżkę środków przyznawanych w stosunku do poniesionych kosztów z tytułu kształcenia ustawicznego, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania.
11. Pracodawca, któremu przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1570 ze zm.), zobowiązany jest do zwrotu równowartości odzyskanego podatku od towarów i usług zakupionych w ramach przyznanych środków, na konto Urzędu, w terminie:
  - 1) nie dłuższym niż 90 dni od złożenia przez pracodawcę deklaracji podatkowej dotyczącej podatku od towarów i usług, w której wykazano kwotę podatku naliczonego z tego tytułu – w przypadku, gdy z deklaracji za dany okres rozliczeniowy wynika kwota podatku podlegająca wpłacie do urzędu skarbowego lub kwota do przeniesienia na następny okres rozliczeniowy,
  - 2) 30 dni od dnia dokonania przez urząd skarbowy zwrotu podatku na rzecz pracodawcy deklaracji – w przypadku gdy z deklaracji podatkowej dotyczącej podatku od towarów i usług, w której wykazano kwotę podatku naliczonego z tego tytułu, za dany okres rozliczeniowy wynika kwota do zwrotu.
12. Pracodawca zobowiązany jest dokonać zwrotu odzyskanego podatku również po upływie obowiązywania niniejszej umowy.

§ 9

ROZWIĄZANIE UMOWY

1. Urząd może rozwiązać umowę ze skutkiem natychmiastowym w sytuacji:
  - 1) złożenia przez pracodawcę niezgodnego z prawdą oświadczenia we wniosku o dofinansowanie z KFS kształcenia ustawicznego oraz w złożonych wraz z nim załącznikach;
  - 2) złożenia niezgodnych z prawdą informacji, zaświadczeń lub oświadczeń w zakresie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 702) oraz w innych dokumentach stanowiących podstawę zawarcia lub wykonania umowy.
  - 3) nierozpoczęcia lub nieukończenia kształcenia ustawicznego przez pracownika z jakiegokolwiek przyczyny;

- 4) wykorzystania przyznanych środków niezgodnie z przeznaczeniem, tj. na działania o innym zakresie, adresowane do innych grup lub innej liczby osób, realizowane w innym terminie niż wskazany we wniosku załączonym do umowy,
  - 5) likwidacji lub zawieszenia działalności gospodarczej w trakcie trwania kształcenia ustawicznego;
  - 6) odmowy poddania się przez Pracodawcę wizycie monitorującej, kontroli lub ich utrudniania;
  - 7) naruszenia innych postanowień umowy;
  - 8) nieopłacenia w terminie należności publicznych, w tym należności wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Skarbowego;
  - 9) powzięcia informacji o tym, że podmiot podlega wyłączeniu/wykluczeniu na podstawie odrębnych przepisów, w tym w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.
2. Rozwiązanie umowy ze skutkiem natychmiastowym następuje w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
  3. W przypadku braku realizacji (m in. nierozpoczęcie lub nieukończenie) któregoś z wykazu działań, wymienionych w załączniku nr 1 do umowy, Urząd może rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym w ww. części.

§ 10 ZWROT DOFINASOWANIA

1. Pracodawca zobowiązany jest do zwrotu kwoty otrzymanego dofinansowania, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania z Urzędu, w przypadku:
  - 1) wystąpienia różnicy między kwotą środków otrzymanych, a kwotą środków wydatkowanych na kształcenie ustawiczne;
  - 2) nieukończenia przez pracownika kształcenia ustawicznego z powodu rozwiązania przez niego umowy o pracę lub rozwiązania z nim umowy przez pracodawcę, na podstawie art. 52 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1465), przy czym zwrot środków przez pracodawcę następuje niezależnie od uregulowania kwestii zwrotu środków pomiędzy pracodawcą, a pracownikiem;
  - 3) natychmiastowego rozwiązania przez Urząd zawartej umowy z przyczyn, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 1-10 niniejszej procedury.
2. W sytuacji wskazanej w ust. 1 pkt 1 niniejszego paragrafu, pracodawca dokonuje zwrotu jedynie niewykorzystanej kwoty, tj. nadwyżki środków przyznanych w stosunku do poniesionych kosztów z tytułu kształcenia ustawicznego, bez odsetek.
3. W przypadku zaistnienia okoliczności, o której mowa w ust. 1 pkt 2 niniejszego paragrafu, pracodawca zobowiązany jest do zwrotu kwoty dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia, w którym Urząd przekazał środki na jego rachunek bankowy.
4. W sytuacjach, o których mowa w ust. 1 pkt 3 niniejszego paragrafu, pracodawca zobowiązany jest do zwrotu kwoty dofinansowania wraz z należnymi odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia, w którym Urząd przekazał środki na jego rachunek bankowy.
5. Pracownik, który nie ukończył kształcenia ustawicznego finansowanego ze środków KFS z powodu rozwiązania przez niego umowy o pracę lub rozwiązania z nim umowy o pracę na podstawie art. 52 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy, jest

obowiązany do zwrotu pracodawcy poniesionych kosztów, na zasadach określonych w zawartej umowie, chyba że strony postanowią inaczej.

6. W przypadku rozwiązania umowy, o którym mowa w § 9 ust. 3 procedury, Pracodawca zwraca w terminie 30 dni kwotę otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia, kiedy Urząd przekazał środki na jego rachunek bankowy, w zakresie w jakim umowa uległa rozwiązaniu.

§ 11

INFORMACJE DODATKOWE

1. Przez cały okres trwania umowy Urząd może przeprowadzać kontrolę u pracodawcy po w zakresie przestrzegania postanowień umowy, wydatkowania środków KFS zgodnie z przeznaczeniem, właściwego dokumentowania oraz rozliczania otrzymanych i wydatkowanych środków i w tym celu może żądać danych, dokumentów i udzielania wyjaśnień w sprawach objętych zakresem kontroli. Do kontroli przeprowadzanej przez Urząd przepisy art. 111 ustawy stosuje się odpowiednio.
2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości Urząd przeprowadzi postępowanie wyjaśniające, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
3. Urząd zastrzega sobie prawo żądania dokumentów na potwierdzenie prawdziwości złożonych oświadczeń, na okoliczność spełnienia warunków zawarcia i wykonania umowy, w szczególności zaświadczeń o niezaleganiu z opłacaniem należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz innych danin publicznych, zaświadczenia o niekaralności.
4. Urząd ma prawo żądać do wglądu zaświadczeń lub innych dokumentów potwierdzających wykonanie działań obejmujących kształcenie ustawiczne, ukończenie kursu oraz uzyskanie uprawnień lub kwalifikacji przez uczestników.
5. Finansowanie kosztów kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy, udzielane pracodawcom prowadzącym działalność gospodarczą w rozumieniu prawa konkurencji Unii Europejskiej, stanowi pomoc de minimis, spełniającą warunki określone w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L, 2023/2831 z 15.12.2023), rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. U. UE. L. z 2013 r. Nr 352, str. 9 ze zm.), 10) rozporządzenia Komisji (UE) Nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz. U. UE. L. z 2014 r. Nr 190 z dnia 28.06.2014r. str. 45, ze zm.) i jest udzielane zgodnie z zasadami w nim określonymi.
6. Pracodawca jako beneficjent pomocy publicznej jest zobowiązany do przechowywania dokumentów dotyczących otrzymanej formy pomocy 10 lat od dnia zawarcia umowy.
7. Usługi kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego finansowane w całości lub w wysokości co najmniej 70% ze środków publicznych, zwolnione są od opodatkowania podatkiem od towarów i usług zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 29 lit. c ustawy z dnia 11.03.2014 r. o podatku od towarów i usług (t. j. Dz. U. 2023 r. poz. 1570 ze zm.) oraz § 3 ust. 1 pkt 14 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20.12.2013 r. w sprawie zwolnień od podatku od towarów i usług oraz warunków stosowania tych zwolnień (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 694 ze zm.).

8. Pracodawca wyraża zgodę na przetwarzanie przez Urząd swoich danych osobowych dla celów związanych z tym postępowaniem, zgodnie z ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1781) i rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.).

§ 12 ZAŁĄCZNIKI

Załączniki do procedury stanowią:

- 1) załącznik nr 1– wzór wniosku o dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców z Krajowego Funduszu Szkoleniowego;
- 2) załącznik nr 2 – wzór umowy w sprawie finansowania działań obejmujących kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy z Krajowego Funduszu Szkoleniowego;
- 3) załącznik nr 3 – wzór formularza kryteria oceny wniosku o przyznanie środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego na finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców;
- 4) załącznik nr 4– priorytety MRPiPS wydatkowania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w roku 2024 oraz priorytety wydatkowania rezerwy KFS ustalone przez Radę Rynku Pracy na rok 2024.

§ 13 POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. W sprawach nieuregulowanych procedurą mają zastosowanie przepisy aktów normatywnych wskazanych w § 1.
2. Akty prawne wymienione w § 1 niniejszych zasad są dostępne na stronie internetowej Urzędu – krotoszyn.praca.gov.pl.
3. Niniejszą procedurę wprowadzono Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie Nr 12/2024.